

JAARVERSLAG 1982 DNPP

Het jaar 1982 werd voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) gekenmerkt door: de feitelijke inwerkingtreding van een Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP; vergroting van de financiële middelen en de beschikbare ruimte; een wijziging in het personele bestand; en vooral door de gestage uitvoering van de documentatie- en dienstverlenende taken, die ook in dit jaar van drie verkiezingen een groei vertoonden.

Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP

Conform het Reglement van het DNPP (art. 7, 8, 9 en 10) werd in 1980 het Wetenschappelijk Adviescollege t.b.v. het DNPP ingesteld. Nadat door de benoeming van een Hoofd in 1981 de organisatorische en personele structuur eindelijk in overeenstemming was gebracht met een besluit van de Universiteitsraad van 13 december 1979 kwam het Adviescollege in 1982 voor het eerst bijeen. De leden, die met ingang van 1 juli 1982 voor een periode van twee jaar werden herbenoemd, zijn de volgende:

prof. dr. M.G. Buist, op voordracht van de Faculteit der Letteren;
prof. mr. J.J. Vis, op voordracht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid;
prof. dr. P. Valkenburgh, op voordracht van de Faculteit der Sociale

Wetenschappen;

drs. G.W.H. Heynen en

dr. J.M. van Boetzelaer (voorzitter), beiden op voordracht van de Bibliothecaris;

prof. dr. I. Lipschits en

mevrouw C.M. Alkema-Hilbrands (secretaris), beiden als andere deskundigen in de zin van art. 9 van de regeling DNPP.

Mr. W.R.H. Koops, Bibliothecaris, is adviserend lid.

Het Wetenschappelijk Adviescollege is in het verslagjaar tweemaal plenair bijeengewees en heeft zich onder meer gebogen over problemen van ruimte-technische en begrotingstechnische aard. De door het Adviescollege ondersteunde démarches hebben alle tot een positief resultaat geleid: het ruimteprobleem werd voor een groot deel ondervangen en het exploitatie-

krediet werd substantieel verhoogd, terwijl daarnaast een incidenteel inhaalkrediet ten behoeve van de in 1981 opgezette handbibliotheek en brochurecollectie werd verkregen (zie daarvoor de paragraaf getiteld 'beheer').

personeelsformatie

Per 1 januari 1982 was de staf van het DNPP als volgt samengesteld:
mevrouw A.A. Koeneman - documentaliste (1/1 formatieplaats);
drs. R.A. Koole - hoofd (1/1 formatieplaats);
dr. A.P.M. Lucardie - wetenschappelijk medewerker ($\frac{1}{2}$ formatieplaats);
mevrouw A.H. Rookmaker - secretaresse (1/1 formatieplaats).

Per 1 oktober halveerde mevrouw Koeneman haar arbeidstijd, teneinde zich ook te kunnen wijden aan de voortzetting van haar (filosofie)studie. Op diezelfde datum trad daarom mevrouw I.M. Noomen in dienst. Mevrouw Koeneman en mevrouw Noomen vervullen de taken van de documentalist(e) in een zogenaamde 'duobaan'-constructie, zodat de dienstverlening op dezelfde wijze en met dezelfde openingstijden voortgang vindt.

In het verslagjaar 1982 liepen twee studenten van de Bibliotheek- en Dokumentatieakademie in Groningen stage op het DNPP: de heren J.M. Oosterhuis (januari/februari) en B. Tans (mei/juni).

beheer

Beheersmatig valt het DNPP onder de Universiteitsbibliotheek, hetgeen inhoudt dat voor het personeelsbeleid en het financieel beleid de Bibliothecaris, mr. W.R.H. Koops, de eindverantwoordelijkheid draagt. In het verslagjaar is er veelvuldig contact geweest met de Bibliothecaris en overige medewerkers van de UB. De Bibliothecaris nam zitting in de sollicitatiecommissie ten behoeve van de vacature van documentalist(e). De heer Koole nam deel aan de stafvergaderingen en het vakreferentenoverleg van de UB.

Met succes is dit jaar geprobeerd de financiële middelen van het DNPP op een aanvaardbaar minimum-niveau te brengen. De ondersteuning door het Wetenschappelijk Adviescollege van de door het DNPP bij het College van Bestuur naar voren gebrachte wensen was hierbij van wezenlijk belang.

Deze wensen betroffen - zoals reeds eerder vermeld - op financieel gebied een extra krediet ten behoeve van de handbibliotheek en een verhoging van het exploitatiekrediet.

De reden voor deze aanvragen lag in het feit dat eerst vanaf 16 februari 1981 de volledige bezetting van het minimum-aantal formatieplaatsen werd bereikt (3,5 volgens een besluit van de Universiteitsraad d.d. 13 december 1979, gebaseerd op een rapport van een door het CvB ingestelde Evaluatiecommissie). Pas sinds die datum kon de doelstelling van het DNPP, zoals vastgelegd in artikel 2 van het Reglement, ten volle worden nagestreefd. Het DNPP werd per 1 januari 1978 opgericht aan de Universiteit als voortzetting van het door ZWO gefinancierde Studie- en Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen. Gedurende de overgangsfase 1978-'82 kon door de personele onderbezetting een aantal tot de opdracht van het DNPP behorende taken echter niet of nauwelijks worden uitgevoerd. Hierdoor kwam men met de toen beschikbare bescheiden middelen toch uit.

Door het bereiken van het volledige (zij het minimale) aantal formatieplaatsen konden nu de andere noodzakelijke documentatieactiviteiten ter hand worden genomen (zoals het opzetten en bijhouden van een handbibliotheek inclusief brochurecollectie). De uitvoering hiervan legde noodzakelijkerwijs een extra druk op de begroting die door langdurige bevriezing toch al zeer bescheiden was geworden, terwijl bijvoorbeeld de bindkosten van de vele periodieken aanzienlijk waren gestegen.

Op 23 september behandelde de Universiteitsraad de tweede aangepaste begroting voor 1982. Daar werd een voor het DNPP positief besluit genomen, waarvan de consequenties in een brief van het College van Bestuur aan de Bibliothecaris d.d. 21 oktober 1982 aldus werd omschreven: "Van de overige f9000, die bestemd is voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, is f3000 bedoeld om de achterstand in de aanschaf van documentatiemateriaal in te kunnen lopen en is f6000 bedoeld als ophoging van het exploitatiebudget". Dit exploitatiebudget werd aldus van f20.800 op f26.800 gebracht, waardoor de uitvoering van de documentatieactiviteiten op een aanvaardbaar niveau ter hand kon worden genomen.

dienstverlening

Het aantal gebruikers van het DNPP is in de praktijk moeilijk exact bij te houden. De grootste categorie bestaat uit diegenen, die ter plekke de

bestanden van het DNPP raadplegen. Meestal zijn dit studenten, die een werkstuk of een doctoraalscriptie voorbereiden, maar ook wetenschappelijk medewerkers, hoogleraren, journalisten en anderen. Gemiddeld vier à vijf bezoekers per dag bracht het jaarlijkse bezoekersaantal op ongeveer duizend. Een blik op het gastenboek, dat helaas niet altijd door iedereen werd getekend, leert dat geschiedenisstudenten uit Groningen verreweg de grootste gebruikersgroep vormden. De aard van het Documentatiecentrum is daaraan niet vreemd. Maar ook disciplines als (rechts)sociologie, psychologie, bedrijfskunde, nederlands, andragologie, staatsrecht of maatschappijleer werden genoemd. Studenten van HBO-opleidingen als de Sociale Akademie en de Bibliotheek- en Dokumentatieakademie bezochten eveneens het DNPP. Soms kwamen er bezoekers met gerichte vragen, aan wie relatief snel het relevante materiaal ter inzage gegeven kon worden. Vaak ook moesten bezoekers begeleid worden en zeker een eerste keer uitgebreid worden geïnformeerd over de mogelijkheden van de bestanden van het DNPP.

Een tweede categorie, die groeiende is, betrof de telefonische gebruikers. Vrijwel dagelijks kwam 'uit den lande' een verzoek om informatie binnen. Soms moest de vraagsteller worden teleurgesteld, soms werd hij/zij doorverwezen, een andere keer kon de vraag relatief snel beantwoord worden (bijvoorbeeld de vraag van een uitgever naar de exacte initialen van politici uit de periode direct na de oorlog), vaak ook brachten deze vragen meer werk met zich mee. Deze arbeidsintensieve vragen varieerden van bijvoorbeeld een vraag van een Haags ministerie naar de opvattingen van politieke partijen over sociale zekerheid en welzijnsbeleid na 1945 tot vragen als "wanneer deed VVD-leider Oud de uitspraak niet te willen regeren met de PvdA?" (parlementair journalist, Den Haag) of "wat zijn de adressen van politieke jongerenorganisaties" (Provinciale Griffie, Haarlem) of "wat is de houding van de SGP ten aanzien van de sociale zekerheid?" (student, Nijmegen).

De laatste, derde, categorie omvat de schriftelijke verzoeken, waarbij het kan gaan om bibliografische informatie over een bepaalde problematiek of partij of om commentaar op elders vervaardigde (concept-)publicaties. Vanzelfsprekend kon niet aan ieder verzoek optimaal worden voldaan. Het DNPP probeerde dit echter *zoveel mogelijk* te doen, waardoor de dienstverlening een substantieel beslag op de arbeidstijd legde.

documentatie

Naast de dienstverlening nemen de documentatieactiviteiten de meeste arbeidstijd in beslag. Voor een uitgebreid overzicht van de op het DNPP aanwezige bestanden, verwijzen we naar de in 1981 gepubliceerde *Beschrijving* (zie achterin dit Jaarboek). Een globale aanduiding is hier echter wel op zijn plaats. In 1982 werden op het DNPP de volgende bestanden bijgehouden en uitgebreid:

1. systematische bibliografie, waarin artikelen van en over partijen uit alle partijbladen en opinieweekbladen en voorts uit enkele dagbladen en wetenschappelijke tijdschriften, alsmede boeken en brochures worden verwerkt. De bibliografie is sinds 1978 per partij in 29 subrubrieken onderverdeeld naar beleidsterreinen of interne partijaangelegenheden. De rubriek "B" van deze systematische bibliografie handelende over theoretische aspecten van partijvorming en politieke systemen werd in 1982 in zeven subgroepen onderverdeeld om gericht zoeken mogelijk te maken.
2. knipselarchief, waarin op basis van vier dagbladen (NRC/Handelsblad, De Volkskrant, Trouw en Nieuwsblad van het Noorden) relevante artikelen per partij chronologisch worden geordend.
3. handbibliotheek en brochurecollectie, waarin overzichts- en achtergrondwerken van en over politieke partijen (ter inzage, niet uitleenbaar). In 1981 werden deze twee bestanden opgezet. In 1982 konden dankzij de structurele verhoging van het exploitatiekrediet recent verschenen publikaties worden aangeschaft en dankzij de eerste storting van een incidenteel krediet geschriften retrospectief verworven worden. De handbibliotheek is beperkt van opzet en omvat geselecteerde werken. Bij de brochurecollectie wordt naar volledigheid gestreefd, dat wil zeggen: alle door partijen of verwante organisaties gepubliceerde brochures worden aangeschaft, indien mogelijk ook retrospectief. Per 31 december 1982 omvatte de handbibliotheek 380 titels, waarvan er in 1982 150 waren aangeschaft (de overige 230 waren door schenkingen en incidentele aankoop van 1973 tot 1982 verworven). De brochurecollectie groeide in 1982 met 175 titels. (Zie ook de Aanwinstenlijst 1982 elders in dit Jaarboek).
4. collectie dag-, week- en partijbladen. Het DNPP bezit vanaf 1973 een uitgebreide collectie ingebonden dagbladen (7 landelijke, 4 regionale),

opnieuwweekbladen (in 1982: 7) en partijbladen. Zeker bij deze laatste categorie wordt gestreefd naar volledigheid. In 1982 werd op 14 partijbladen voor 't eerst een abonnement verkregen (zie Aanwinstenlijst 1982 elders in dit Jaarboek). De al bestaande collectie partijbladen (hoofdzakelijk wetenschappelijke en ledenbladen) kon worden aangevuld met onder andere kaderbladen of bladen van landelijk opererende partijgroepen. Over de verzameling dagbladen werd overleg gevoerd met de Universiteitsbibliotheek om het bestaan van deze collectie ook voor de toekomst te verzekeren. Enkele abonnementen op vakbladen werden in 1982 eveneens aan de collectie toegevoegd.

5. geluidsarchief. Het geluidsarchief, de laatste jaren voornamelijk aangevuld door integrale opnames van (belangrijke) partijcongressen werd in 1982 verrijkt met de geluidsregistratie van de congressen van D'66 (maart, juli en oktober), DS'70 (van mei), CPN (juni en november), PPR (juli), PvdA (juli). Van de VVD ontvangt het DNPP de uitgetikte teksten van de integrale geluidsopnames van de Algemene Vergaderingen.
6. overig. Zonder uitputtend te willen zijn noemen we hier nog enkele in 1982 gegroeide bestanden:
 - het in opbouw zijnde partijdataarchief;
 - collecties Statuten, Reglementen, Jaarverslagen en programma's;
 - verkiezingsmateriaal;
 - een klein personenarchief.

Om deze bestanden, vooral de systematische bibliografie, ook voor een vroegere periode en op specifieke deel terreinen zo volledig mogelijk te maken, worden zogenaamde 'documentatieprojecten' opgezet. In 1982 is tot twee van deze projecten besloten: 1. ontwikkelingen van de visies van politieke partijen op de buitenlandse politiek na 1945; 2. het sociaal-economisch denken van de VVD. Het eerste project werd feitelijk in de zomer van 1982 gestart; het tweede zal een aanvang nemen in 1983. Beide projecten zullen zich voor een groot deel richten op het aanleggen van één of meerdere selectieve (geannoteerde) bibliografieën. Als begeleiding van deze projecten zijn - à titre personnel - door de heren Kooie en Lucardie voorstudies op basis van programvergelijkingen op het onderhavig gebied verricht. (Voor de resultaten hiervan zie respectievelijk de Jaarboeken 1982 en 1981).

onderzoek en publikaties

Het DNPP is niet bedoeld als 'werkplaats' voor onderzoek door aan het DNPP verbonden stafleden, maar heeft wel een onderzoek-stimulerende en -ondersteunende taak.

Daarom onderhoudt het DNPP contact met de Groningse interdisciplinaire Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen (de heren Koole en Lucardie werden in januari 1982 op persoonlijke titel tot de Werkgroep toegelaten). Het DNPP ondersteunde in 1982 een drietal onderzoeken. In de eerste plaats het reeds enkele jaren lopende internationaal vergelijkende onderzoek naar het middenkader van politieke partijen, gecoördineerd door de Universiteit van Mannheim (BRD). Het Nederlandse gedeelte wordt verricht door een werkgroep van de Universiteit van Groningen. In 1982 werd door deze werkgroep een serie artikelen over het middenkader van het CDA, de PvdA, de VVD en D'66 voorbereid.

Het tweede door het DNPP ondersteunde onderzoek werd in 1982 gestart en heeft de houding van sociaal-democratische partijen in een aantal kleine westerse democratieën ten aanzien van het veiligheidsbeleid als onderwerp. Dit onderzoek wordt gecoördineerd door het Centre for International Relations van de Queen's University in Kingston, Canada. De heren Lucardie en Koole nemen het Nederlandse gedeelte van het onderzoek voor hun rekening, vanzelfsprekend buiten de formele werkuren om. De documentatieondersteuning door het DNPP sluit hier aan bij het eerstvermelde documentatieproject over het buitenlandse beleid (zie paragraaf "documentatie").

Het derde onderzoek waaraan het DNPP ondersteuning verleent is een vooronderzoek naar de electorale geschiedenis van Nederland. Dit is door de Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen geïnitieerd. De heer Koole bezocht in dit verband het CBS-kantoor in Rijswijk en het Algemeen Rijksarchief in Den Haag. Op basis van deze bezoeken werd een kleine notitie opgesteld.

Evenals het jaar daarvoor stelde de heer Lucardie een matrix op, waarin de verschillende programma's (ditmaal van de Tweede Kamerverkiezingen in september 1982) op beleidspunten werden samengevat. De Stichting Burger-schapskunde publiceerde deze matrix.

Het Jaarboek 1981 van het DNPP werd eind maart 1982 gepubliceerd en was in oktober uitverkocht.

Van de hand van de stafleden verschenen verder de volgende publikaties:

- A.A. Koeneman en A.P.M. Lucardie, *Het partijgebeuren*, kroniek van de partijpolitieke gebeurtenissen van het jaar 1982, in: "Jaarboek 1982 DNPP."
- R.A. Koole, *Nederland*, in: D.F.J. Bosscher, B. van den Elshout en R. Wagenaar (red.), "Literatuurgids Eigentijdse Geschiedenis" (Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1982). Blz. 215-231.
- R.A. Koole, *Ostrogorski en de partijdemocratie*, in: "Intermediair", 18 (1982), nr. 48 (3 december), blz. 17-21.
- R.A. Koole, *Het D'66-congres en de besluitvorming*, in: "Jaarboek 1982 DNPP."
- R.A. Koole, *Partijprogramma's en buitenlands beleid 1946-1981*, in: "Jaarboek 1982 DNPP"
- R.A. Koole, *Partijleden en campagnekosten. Een aanvulling*, in: "Jaarboek 1982 DNPP."
- A.P.M. Lucardie, *Politieke stromingen en partijen in Nederland*, in: "De Syllabus", 21, nr. 4, januari 1982, blz. 2-7.
- A.P.M. Lucardie, *Het probleem van de nieuwe middenklasse in de marxistische sociologie*, in: "De Sociologische Gids", XXIX (1982), 2 (maart/april), blz. 129-146.
- A.P.M. Lucardie, *Sociaal-democraten in soorten; een analyse van een discussie in PvdA-afdelingen*, in: "Socialisme en Democratie", 39 (1982), 11 (november), blz. 519-528. Samen met J. Oorburg.
- I.M. Noomen, *Het vrouwbeeld bij extreem-rechts in Nederland. Een onderzoek naar de ideeën van NVU en OSL over vrouwen. Literatuurrapport.* (Groningen, Gronings comité tegen fascisme en racisme, 1982).

relaties met instellingen en het onderwijsveld

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste instellingen waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Van vijf partijen werden in totaal acht congressen bezocht en op de geluidsband geregistreerd. Van alle partijen ontving het DNPP periodieken en brochures, vrijwel allemaal gratis.

Het samenwerkingsverband met de Openbare Bibliotheek te Groningen werd voortgezet. Van deze bibliotheek ontving het DNPP (met enige vertraging) gratis de dag- en opinieweekbladen, die daarna geselecteerd en ingebonden werden.

Documentaire ondersteuning werd verleend aan verschillende onderwijs-activiteiten, waarvan doctoraalcolleges van de vakgroep Eigentijdse Geschiedenis van de RUG en de colleges Eigentijdse Geschiedenis op de Bibliotheek- en Dokumentatieakademie te Groningen de belangrijkste waren.

In 1982 legde de heer Koole informatieve bezoeken af aan het Katholiek Documentatiecentrum te Nijmegen, het Historisch Documentatiecentrum voor het Protestantisme te Amsterdam en - samen met andere personeelsleden - een werkbezoek aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam en aan het Parlementair Automatiseringscentrum (PARAC) te Den Haag. Het laatste bezoek maakte deel uit van een zeer geslaagd 'educatief uitstapje' van alle personeelsleden in november.

De samenwerking met de Stichting Burgerschapskunde werd in 1982 voortgezet. Wederzijds werden bezoeken afgelegd. De heer Lucardie verzorgde ten behoeve van haar een programvergelijking, die vlak voor de Tweede Kamerverkiezingen van september werd gepubliceerd.

Als vertegenwoordiger van het DNPP nam de heer Koole deel aan de vergaderingen van de landelijke Coördinatiecommissie voor de bestudering van de parlementaire geschiedenis van Nederland. Het DNPP gaf daarnaast administratieve ondersteuning aan het in Groningen gevestigde secretariaat van deze commissie.

slot

Documentatiebestanden worden voor onderzoek belangrijker naarmate ze langer bestaan en zorgvuldig worden bijgehouden en aangevuld. Volledigheid moet daarbij worden nagestreefd, ook al zal die nooit echt bereikt kunnen worden. Het jaar 1982 bracht dit volledigheidsideaal door de aanzienlijke groei in gedocumenteerde boeken, brochures en partijbladen weer een forse stap dichterbij. De ruimere huisvesting, de groeiende dienstverlening en de contacten met vooral het onderzoeks- en onderwijsveld bewerkstelligden dat in 1982 de opgebouwde bestanden ook nuttig konden worden aangewend.